

PREDLOGI ZDRUŽENJA ZAMP O NEKATERIH VPRAŠANJIH PRENOSA
DIREKTIVE (EU) 2019/789 IN DIREKTIVE (EU) 2019/790
V SLOVENSKI PRAVNI RED

O ZDRUŽENJU ZAMP

- (1) ZAMP - ZDRUŽENJE AVTORJEV SLOVENIJE, k.o. (»Združenje ZAMP«) je kolektivna organizacija z dovoljenjem¹ za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na že objavljenih delih s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodih:
  - a) za tri obvezno kolektivno upravljane avtorske pravice oziroma načine njihovega izkoriščanja – javno priobčitev razen dajanja na voljo javnosti, tonsko in vizualno snemanje za privatno in drugo lastno uporabo ter kabelsko retransmisija – in
  - b) za več načinov izkoriščanja avtorskih pravic po posebnem pooblastilu avtorja oziroma imetnika – reproduciranje na fonograme in videograme, reproduciranje v čitankah in učbenikih, reproduciranje v dnevem in periodičnem tisku, reproduciranje in javno priobčitev v okviru propagandnih sporočil, dajanje na voljo javnosti, dajanje v najem fonogramov in videogramov ter javno posojanje fonogramov.
- (2) Skupni repertoar avtorskih del² Združenja ZAMP kot kolektivne organizacije globalen in obsega vsa že objavljena dela s področja književnosti, znanosti in publicistike vseh avtorjev, katerih dela so še avtorskopravno varovana.
- (3) V Združenje ZAMP je trenutno včlanjenih 1.040 avtorjev in drugih imetnikov pravic. Na podlagi pooblastil, pogodb o vzajemnem zastopanju s tujimi kolektivnimi organizacijami in obveznega kolektivnega upravljanja nekaterih pravic zastopamo vse živeče avtorje del s področja književnosti, znanosti in publicistike ter imetnike upravljanih pravic varovanih del z zadevnega področja.

---

¹ Dovoljenje Urada RS za intelektualno lastnino št. 800-9/96 z dne 14. 11. 1997.

² Repertoar del v zvezi s posameznimi pravicami je odvisen od omejitev v skladu z dovoljenjem in predpisi ter lahko tudi od dejansko prejetih pooblastil, največ del pa obsega repertoar v zvezi s kabelsko retransmisijo.

ČLEN 4 – RETRANSMISIJA RTV PROGRAMOV

- (4) **Opredeli se pravica retransmisije, ki se upravlja obvezno kolektivno in uveljavlja v okviru kableske retransmisije.**

Brez posebnih postopkov pridobivanja pogojnih pooblastil imetnikov, urejanja statuta kolektivne organizacije in tudi sicer precej zahtevnega postopka izdaje dovoljenj, lahko s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju³ kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic kableske retransmisije nemudoma pristopijo k sklepanju skupnih dogovorov o zagotavljanju ustreznih licenc z uporabniki oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji.

ČLEN 8 – PRENOS PROGRAMOV Z NEPOSREDNIM ODDAJANJEM

- (5) **Opredeli se pravica prenosa programov z neposrednim oddajanjem, ki se upravlja obvezno kolektivno in uveljavlja v okviru kableske.**

Brez posebnih postopkov pridobivanja pogojnih pooblastil imetnikov, urejanja statuta kolektivne organizacije in tudi sicer precej zahtevnega postopka izdaje dovoljenj, lahko s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju⁴ kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic kableske retransmisije nemudoma pristopijo k sklepanju skupnih dogovorov o zagotavljanju ustreznih licenc z radiodifuznimi organizacijami in distributerji signala oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji.

---

³ Glej 9. člen ZKUASP in njegov učinek na izločitev pravice dajanja na voljo javnosti iz obsega pravic javne priobčitve, ki so se do njegove uveljavitve upravljale obvezno kolektivno, na pravice upravljanja po veljavnih dovoljenjih kolektivnih organizacij. Predlagan je nasproten proces, katerega učinek je razširitev pravic, ki jih v skladu z dovoljenjem kolektivna organizacija lahko upravlja.

⁴ Glej opombo 3 zgoraj.

ČLENA 3 IN 4 - BESEDILNO IN PODATKOVNO RUDARJENJE

- (6) **Vključitev zahteve po vzdrževanju javnega seznama avtorskih del in drugih predmetov varstva, uporabljenih v javno objavljenih oziroma komercialno izkoriščanih rezultatih besedilnega in podatkovnega rudarjenja, in sicer najmanj za čas od objave oziroma začetka komercialnega izkoriščanja rezultatov do prenehanja hrambe kopij.**

Avtorje in imetnike pravic uporaba del na podlagi teh dveh izjem zelo zanima, čeprav sama po sebi naj ne bi bila povezana z nadomestilom⁵. Uvrstitev v bolj ali manj stalno⁶ digitalno zbirko besedil, ki je podlaga javno objavljenih oziroma komercialno izkoriščanih rezultatov besedilnega in podatkovnega rudarjenja, ima lahko oziroma bo lahko imela v svetu vseprisotne umetne inteligence pomembne posledice za avtorje in imetnike pravic, zato je preglednost na tem področju izjemnega pomena.

Zahteva glede seznama v zbirko vključenih del in drugih predmetov varstva bi morala ob ureditvi nabora podatkov in njihove strukture določati tudi pogoje vzdrževanja javnosti seznama. Ocenjujemo, da je bistveno predvsem minimalno obdobje, ki prične teči najkasneje ob objavi oziroma začetku komercialnega izkoriščanja rezultatov ter se izteče najprej ob prenehanju hrambe zadevnih kopij za upravičene namene, kar je v luči siceršnje neodplačnosti nedvomno sorazmeren ukrep.

Glede hrambe v skladu s členoma 3(2) in tudi 4(2) je nujno zagotoviti, da kopije pod nobenim pogojem ne zapustijo neposredne kontrole upravičenca. Dostop do kopij za katerega koli od upravičenih namenov se tako lahko dopusti izključno na sredstvih izvirnega upravičenca.

---

⁵ Glej recital 17.

⁶ Digitalne kopije se v skladu s členom 3(2) lahko hrani večno, digitalne reprodukcije in izvlečke v skladu s členom 4(2) pa formalno sicer le začasno, a potrebnost reprodukcij in izvlečkov za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja je z vidika kontinuiranega razvoja tovrstnih metod prav tako lahko večna.

ČLEN 5 – DIGITALNO IN ČEZMEJNO POUČEVANJE

- (7) **Opredeli se pravica izobraževalnih ustanov do proste javne priobčitve del za namen ilustracije pri poučevanju v okoliščinah digitalnega in čezmejnega poučevanja z nekomercialnim namenom, v okviru katere se prenašajo tudi vse ostale pravice v skladu z zahtevami direktive.**

Poleg zagotovitve učinkovanja izjem od izključnih pravic glede vseh pravic v skladu z zahtevami člena 5 v okviru proste javne priobčitve, je posebno pozornost treba posvetiti oblikovanju kriterijev za upravičenost tako izobraževalnih ustanov kot določenih javnosti. Javnosti, ki so upravičene do opredelijo dovolj ozko in predvsem nedvoumno.

V zvezi z morebitni izvzemi posameznih načinov uporabe oziroma določenih vrst del (npr. učbeniki in delovni zvezki) iz proste javne priobčitve v skladu s členom 5(2), se zahtevo drugega pododstavka tega člena izpolni tako, da se opredeli obvezno kolektivno upravljanje teh pravic.

V smislu izogibanja nalaganja upravnih bremen izobraževalnim ustanovam⁷ se od izobraževalnih ustanov ne zahteva poročanja o dejanski uporabi posamičnih del.

- (8) **Opredeli se obvezno kolektivno uveljavljanje javne priobčitve za namen ilustracije pri poučevanju v okoliščinah digitalnega in čezmejnega poučevanja, ki se uveljavlja obvezno kolektivno in v okviru katere se zagotovijo tudi vse ostale pravice v skladu z zahtevami direktive.**

Brez posebnih postopkov pridobivanja pogojnih pooblastil imetnikov, urejanja statuta kolektivne organizacije in tudi sicer precej zahtevnega postopka izdaje dovoljenj lahko s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju⁸ kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic javne priobčitve nemudoma pristopijo k sklepanju skupnih dogovorov o zagotavljanju ustreznih licenc z uporabniki oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji.

S takšno ureditvijo se pri v zvezi s potrebnimi licencami zagotovi tudi enostavnost, preglednost in enakopravnost izvajalcev digitalnega in čezmejnega poučevanja, ki ne izpolnjujejo pogojev za prosto uporabo.

---

⁷ Glej recital 24.

⁸ Glej opombo 3 zgoraj.

- (9) **Opredeli se pravica do nadomestila avtorjev za prosto javno priobčitev za namen ilustracije pri poučevanju v okoliščinah digitalnega in čezmejnega poučevanja z nekomercialnim namenom, ki se uveljavlja obvezno kolektivno v okviru pravice javne priobčitve za namen ilustracije pri poučevanju v okoliščinah digitalnega in čezmejnega poučevanja.**

Nadomestilo se plačuje v obliki pavšalnega prispevka na udeleženca digitalnega oziroma čezmejnega poučevanja. Pri tem ne gre pozabiti, da so v okoliščinah digitalnega poučevanja možnosti za trajno fiksacijo izvedenega pouka in posledic v obliki možnosti reproduciranja, distribucije in javne priobčitve bistveno dostopnejše kot pri poučevanju v živo, kar ogroža načelo enkratnosti prenosa avtorskih pravic, ki zanj velja.

ČLEN 6 – KULTURNA DEDIŠČINA

- (10) **Pri ureditvi pravice do reproduciranja za namen ohranjanja kulturne dediščine ne sme priti do skupnega prenosa oziroma pridobitve pravic distribucije ali javne priobčitve.**

Potrebna je previdnost, med drugim, zaradi domneve o skupnem prenosu v skladu s 77. členom ZASP. Zato se izrecno izključi prehod vseh za samo reproduciranje nezahtevanih pravic. V nasprotnem primeru bi lahko bili ogroženi upravičeni interesi avtorjev oziroma drugih imetnikov pravic iz dela, reproduciranega na podlagi zadevne pravice.

ČLENI 8, 9, 10 IN 11 – RAZPRODANA DELA

- (11) **Opredeli se zakonita licenca kot pravica ustanov za varstvo kulturne dediščine, ki obsega reproduciranje, distribucijo in javno priobčitev del, ki so trajno v njihovih zbirkah, za nekomercialni namen in ob izpolnjevanju ostalih predpogojev v skladu z direktivo, ki se uveljavlja obvezno kolektivno v okviru pravice javne priobčitve.**

Brez posebnih postopkov pridobivanja pogojnih pooblastil imetnikov, urejanja statuta kolektivne organizacije in tudi sicer precej zahtevnega postopka izdaje dovoljenj lahko s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju⁹ kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic javne priobčitve nemudoma pristopijo k sklepanju skupnih dogovorov o zagotavljanju ustreznih licenc z ustanovami za varstvo kulturne dediščine oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji, saj se istočasno izpolni tudi pogoj njihove zadostne reprezentativnosti v skladu s točko (a) člena 8(1).

---

⁹ Glej opombo 3 zgoraj.

- (12) ***/Redakcijsko opozorilo/*** Pri primerjavi slovenskega prevoda z izvirnim besedilom direktive v angleškem, nemškem in francoskem jeziku smo zaznali precejšnjo nenatančnost oziroma pomanjkljivo razumljivost slovenskega prevoda direktive, kar je v posebej razvidno v členu 8(6), kjer je pri prevodu v slovenščino prišlo do zamenjave osebka in predmeta. (Tudi sicer bi bilo slovensko verzijo potrebno v celoti redakcijsko pregledati.)

ČLEN 12 – KOLEKTIVNO UPRAVLJANJE

- (13) **V vseh primerih, za katere se ugotovi izpolnjevanje pogojev iz člena 12(2), menimo, da je v najvišjem interesu tako avtorjev kakor Republike Slovenije, da se kolektivno upravljanje dejansko predpiše, in sicer z uporabo možnosti iz drugega pododstavka člena 12(4) v obliki obveznega kolektivnega upravljanja.**

Obvezno kolektivno upravljanje omogoča kolektivnim organizacijam najučinkovitejši način izvajanja dejavnosti in s tem ščitenja pravic, avtorjem in uporabnikom pa zagotavlja najenostavnejši in najpreglednejši način uveljavljanja pravic.

- (14) **Za učinkovito izpolnitev zahtev direktive¹⁰ je treba možnost, da se kolektivno upravljanje pravic nanaša tudi na pravice iz neobjavljenih del¹¹ ter učinek obsega prenosa neizključnih licenc iz posameznih kolektivno uveljavljenih pravic razširiti na vse države članice EU (in EGP) oziroma določiti primerno pravno fikcijo lokacije uporabe¹².**

ČLEN 13 – MEHANIZEM POGAJANJA

- (15) **Pri oblikovanju mehanizma pogajanja naj se posebna pozornost nameni izogibanju prohibitivno visokim stroškom uporabe takšnega mehanizma.**

Če so stroški uporabe mehanizma pogajanja visoki, še posebno v primeru če pravica dajanja na voljo javnosti ne bi bila v celoti vključena med obvezno kolektivno upravljane pravice, bo lahko v veliko primerih potencialni izplen iz dogovora daleč pod višino stroškov samega mehanizma. Še več, visoki stroški lahko privedejo tudi do situacije, ko si avtor stroška za zasledovanje svojih pravic sploh ne more privoščiti, čeprav se morda upravičeno nadeja pozitivnega rezultata.

---

¹⁰ Glej člen 8(1) ter recitala 29 in 30.

¹¹ Trenutno to ni mogoče; glej drugi odstavek 7. člena in 9. člen ZKUASP.

¹² Glej člen 9.

ČLEN 15 – SPLETNA UPORABA MEDIJSKIH PUBLIKACIJ

- (16) **Pravica avtorjev v medijske publikacije vključenih del do ustreznega deleža prihodkov založnika v skladu s členom 15(5) se opredeli kot obvezno kolektivno uveljavljana pravica, ki ne more biti predmet odpovedi, razpolaganja med živimi in izvršbe, in se uveljavlja v okviru pravice javne priobčitve.**

Obvezno kolektivno upravljanje pravic poenostavlja z izvrševanjem pravice avtorjev povezano založnikovo poročanje in poravnavo, avtorjem pa zagotavlja preglednejši in zanesljivejši način uveljavljanja pravic.

Brez posebnih postopkov pridobivanja pogojnih pooblastil imetnikov, urejanja statuta kolektivne organizacije in tudi sicer precej zahtevnega postopka izdaje dovoljenj lahko s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju¹³ kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic javne priobčitve nemudoma pristopijo k sklepanju skupnih dogovorov o zagotavljanju ustreznih licenc z založniki medijskih publikacij oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji.

Avtorju ne sme biti dopuščena možnost, da se pravici odreče, prav tako pa ta pravica ne sme biti predmet razpolage med živimi, ker gre za med obema akterjema za veliko nesorazmerje moči, ki se lahko sprevrže v običajno prakso odrekanja tej pravici oziroma njenega generalizirano prakso prenosa te pravice na založnika. Prepoved izvršbe sledi modelu ureditve pravice do nadomestila¹⁴.

---

¹³ Glej opombo 3 zgoraj.

¹⁴ Glej šesti odstavek 37. člena ZASP.